

שזונה הלכות

גליון 427
ערש"ק פ' בשלח-שירה
שבוע פ' יתרו | תשע"ט

גליון שבועי

י"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

לקבלת ההלכה היומית שלחו הודעות וואטסאפ ל: 7081737-55-972+

משולחן ההלכה

מדיני פירות האילן

מאת הרב שלום דובער טאלר
מורה צדק וראש כולל, אור יהודה <

מתי יש לברך "שהחיינו" על פרי חדש?

מובא בגמרא שרב יהודה בריך שהחיינו "אקרא חדתא", כלומר כשהיה רואה דלעת חדשה. וכן נפסק להלכה שהרואה פרי חדש שהבשיל וניכר בו שמתחדש משנה לשנה או אפילו פעמיים בשנה, ונהנה בראייתו מברך "שהחיינו".

ודנו הפוסקים אודות מיקומה של ברכת "שהחיינו". יש שכתבו שיברך לאחר הברכה קודם האכילה ואין הדבר מהווה הפסק בין הברכה לאכילה, כפי שלמדים מברכת "שהחיינו" על המצוות המתחדשות מומן לזמן. אלא שלמעשה פוסק אדמוה"ו שיברך "שהחיינו" תחלה ואח"כ ברכת הפרי. ובטעם הדבר ביארו הפוסקים שברכת "שהחיינו" תלויה מעיקר הדין בראייה ולא באכילה. וכיון שמתחייב בה מיד עם ראיית הפרי, יש לברך אותה תחילה, קודם לברכת האכילה.

מתי לבדוק את הפירות הטעונים בדיקה?

נאמר בגמרא: "הביאו לפניהם פתיתין ושלמין .. ר' יוחנן אמר שלמה מצוה מן המובחר" וכך אף נפסק להלכה כי יש לברך על השלם ואחרי הברכה יש לבצעו ולאכול, ואין הדבר נחשב כ"הפסק" בין הברכה לאכילה כיוון שהחיתוך הינו צורך האכילה.

אלא שלגבי פירות בהן ישנו חשש מפני נגיעות של חרקים, כותב אדמו"ר הזקן שיש לחוש "שמא התליע בתוכו או נרקב ונמצא בירך לבטלה" ומשום כך בפירות אלו כגון תמרים ודומיהן יש צורך לבצעם ולבדקם

1. עירובין מ, ב; טושי"ע ו"כ א"ר סרכ"ה; פמ"ג שם א"א ס"ק ז; סדר ברכת הנהנין פ"א ס"ב טו; ערוה"ש סרכ"ה, ס"ה; מנהגי חת"ס ס"ז, ס"ט ע' לח; מ"ב שם סק"א.

לפני תחילת הברכה. ומי שבכל זאת לא בדקם לפני הברכה, עליו לעשות זאת בין הברכה לאכילה.²

האם ניתן לחרות עצי פרי לצורך בנייה?

נאמר "כי תצור אל עיר... להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה". פסוק זה אוסר השחתת עצי פרי, ולמדו ממנו חז"ל אף לגבי כל דבר המניב תועלת שאין לקלקלו לחנם. עם זאת כתבו הפוסקים שמוותר לקלקל דבר, אם הקלקול הכרחי לתקן רכוש, או שהוא לצורך גופו של האדם, כגון לשרוף כיסא להתחמם בו, כשאין בנמצא עץ אחר.

מעיקר ההלכה מותר לעקור גם עצי פרי לצורך בניית בית, אלא שיש לעקור רק את העצים המוכרחים לבנייה. עם זאת, בעקבות צוואת רבי יהודה החסיד, מחמירים בזה שלא לעקור כלל עצי פרי, אך בשעת הדחק כשצריך את מקום העצים עבור הבניה עצמה ואי אפשר באופן אחר, יש שהציעו למכור את העץ תחילה לגוי, אפילו תמורת ממתבע שייתן עבור העץ, ושהגוי יעקור את העץ. ויש שכתבו לעשות מכירה גמורה בשטר.³

2. ברכות לט, ב; טושי"ע ו"כ א"ר אדמוה"ו א"ר סקס"ח; ש"ע אדמו"ר הזקן א"ר ס"ו ס"ג; פסקי תשובות ס"ו.
3. דברים כ ט; שבת קנט, א; ש"ע אדמוה"ו ח"מ דיני שמירת גוף ונפש ובל תשחית ס"ד טז; א"ק כ"ק א"ש ח"ז ע' רסד וח"ח ע' קלה; שמירת הגוף והנפש ס"ז ס"י; שו"ת חיים שאל ס"ג; עיקרי הד"ט י"ד ס"ד אות ח בשם יעב"ץ ובר"ל; שבועים תמרים עמ' 120 שביטס פסק זה; צוואת ירה"ח ס' מה, שו"ת מנח"י ח"י ס' טט.

שואל ומשיב סמס לרב

הרב מיכאל אבישיד <

התחלתי לאכול פרי חדש ושכחתי לברך עליו 'שהחיינו', האם אפשר עדיין לברך?

אם שכחת לברך על פרי שהחיינו, אם אתה עדיין עוסק באכילה דהיינו שאתה יכול להמשיך לאכול את הפרי בלי ברכה ראשונה, אזי אתה עדיין יכול לברך שהחיינו בשם ומלכות, אבל במקרה שמצד הדין אם תרצה לאכול שוב אבטיח תצטרך לברך שוב ברכה ראשונה, כגון, שכבר הסחת דעת מאכילתו - הפסדת את ברכת שהחיינו, אבל באכילה הבאה תברך שהחיינו בלי שם ומלכות.

ע"פ סדר ברכת הנהנין פ"י סעיף י"ג, וביאור הבדה"ש ס' ס"ג ס"ק ט'.

הרב אברהם הרוניין <

האם מותר בשבת לעשות עיצובי פירות? אסור, משום מלאכת בונה.

פ"מ ס"י ת"ק א"א סק"ז, משנ"ב ס' ת"ק סק"ז, ארחות שבת פט"ו ס"ג, שבת כהלכה פ"כ סעי"ב ובביאורים אות ל"ב עיי"ש באריכות.

הרב משה קורטוויץ <

מותו לברך ברכת המזון מתוך הפלאפון? לא, אלא אם כן ממש אין אף סידור אחר, אזי יעביר את המכשיר למצב טיסה וכך יהי' ניתן לברך.

ע"פ שו"ע אדה"ז ס' צ"ו ס"א - ב', שם ס' קפ"ה ס"ב.

הלכה יומית | ברכת שהחיינו <

ראשון | ברכת שהחיינו על זנים שונים

מובא בגמרא שכשרב יהודה ראה דלעת חדשה ברך "שהחיינו". וכן נפסק להלכה שהרואה פרי-חדש שהבשיל, בין מפירות העץ ובין מפירות האדמה וניכר בו שמתחדש ונהנה בראיתו, מברך "שהחיינו". ולמעשה המנהג הוא לברך רק על האכילה ולא על הראיה כיון שדווקא באכילה יש לכולם הנאה; פירות שיש להם מינים רבים, מברך "שהחיינו" על כל מין ומין, ובמידה ומונחים לפניו כמה סוגים של פירות חדשים וכולם טעונים "שהחיינו", יפטור את כולם בברכה אחת¹.

שני | ברכת שהחיינו על מיץ פירות

מי שלא אכל פרי שהתחדש וריסקו או שסחטו ועשה ממנו משקה, יכול לברך "שהחיינו" רק כשניכר עדיין שהוא מפרי-חדש. ועל פי זה כתבו הפוסקים האחרונים שבומננו מיצי הפירות השונים המצויים בימינו אין לברך עליהם "שהחיינו" כיוון שכיום ניתן לשמרם בטריותם לאורך זמן ולכן לא ניתן לזהות עליהם שהנם מפירות חדשים, וכן הדין במחית פירות המרוסקים שברכתם שהכל מפני שריסקו באופן מוחלט. אלא שכתבו הפוסקים שנכון שייקח תחלה חתיכת פרי ויברך עליו "שהחיינו" ואחר כך יאכל את רסק הפירות².

שלישי | קדימת ברכת שהחיינו

דנו הפוסקים אודות מיקומה של ברכת "שהחיינו", יש שכתבו שכיוון ש"תדיר קודם"

אמרו חכמים: "ילדה אשתו זכר אומר ברוך הטוב והמטיב", ועל לידת בת, "שהחיינו". הטעם לחילוק זה הוא, משום שמברכים ברכת "הטוב והמטיב" רק כאשר ישנה שותפות בטובה. ולכן בלידת בן מברכים "הטוב והמטיב" מפני ששמחה זו משותפת לאב ולאם, משא"כ בבת השמחה אינה כמו בבן, ולכן מברכים רק על שמחת הלידה ברכת "שהחיינו" כשרואה את הבת לראשונה. ובלידת בן גם כשלא ראה האב את הילד ורק שמע שנולד - יברך⁵.

שישי | ברכת שהחיינו על בגדים חדשים

אמרו חכמים: "קנה כלים (=בגדים) חדשים אומר... "שהחיינו". אלא שלמנהגנו, באכילת פרי או ירק חדש מברכים "שהחיינו", כי ההנאה היא אף מכך שנעשים דם ובשר, משא"כ בבגדים חדשים. משום כך נהוג לברך "שהחיינו" רק בבגד חשוב ונדיר ביותר עבור הלוכש. אודות "שהחיינו" בלבישת טלית בפעם הראשונה השיב הרבי: "לא ראיתי נוהגין כן, ולכל היותר יכול לצרף לאכילת פרי חדש, אבל לא בלא זה". עם-זאת בהודמנויות שונות בהם מברכים "שהחיינו", לדוגמא: בעת התקיעות ביום ב' דר"ה, (יום-הולדת), ברכת-החמה ועוד מצרפים בגד חדש לברכה, כשהכוונה בברכה היא בעיקר על האירוע המרגש בו נמצאים בהודאה לה' ש"הגיענו לזמן הזה"⁶.

מקורות: (1) עירובין מ, ב; טו"ט ו"כ א"ח סרכ"ה; סדבה"ג

וברכת הפרי תדירה יותר מברכת-"שהחיינו" לכן יברך תחלה את ברכת הפרי ולאחריה יברך "שהחיינו" ואין הדבר מהווה הפסק בין הברכה לאכילה, וכפי שמצינו בברכת-"שהחיינו" על המצוות המתחדשות מזמן לזמן שתחלה מברכים ברכת המצווה ולאחריה "שהחיינו". אלא שלמעשה פוסק אדמוה"ז שיברך "שהחיינו" תחלה ואח"כ ברכת הפרי; בטעם הדבר ביארו הפוסקים שברכת "שהחיינו" תלויה מעיקר-הדין בראייה ולא באכילה, וכיון שמתחייב בה מיד עם ראית הפרי, יש לברך אותה תחילה, קודם לברכת האכילה. ואם שכח וברך תחלה ברכת הפרי יכול לברך אחריה "שהחיינו"³.

רביעי | השוכח לברך "שהחיינו"

מי שלא ברך "שהחיינו" קודם אכילת הפרי ואפילו אם אכל כזית ממנו יכול לברך "שהחיינו" כל-עוד עסוק באכילה הראשונה ודעתו לאכול ממנו עוד, כיוון ששמחתו באכילת הפרי החדש נמשכת. אולם כשנוכח שלא ברך "שהחיינו" לאחר סיום אכילת הפירות שהיה בדעתו לאכול, לא יברך "שהחיינו", ואפילו לא עבר עדיין שיעור עיכול. וכתבו הפוסקים שבאכילה השנייה יברך "שהחיינו" ללא שם-ומלכות, והרוצה להדר ייקח פרי חדש אחר שלא אכל עדיין ויכוון לפטור אף את הפרי הראשון⁴.

חמישי | ברכת "שהחיינו" על לידה

הצטרפו לתומכים והשתתפו בהגולה השבועית 02-3011770
או באתר SMSLARAV.CO.IL בדף ההרשמה המאובטח

הזמן גרמא

נוסח ברכת "שהחיינו"

מה שכתב אודות אמירת 'לזמן' בחיריק, הנה כן נוהגים כל אנ"ש, וכמדומה ברור שכן שמעתי אומר כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ושאלתי היתה אם ידוע לכהדר"ג איזה מקור או מסורה בזה.

ומה שמקשים מכללי הדקדוק וכותבם גם כן במכתבו, הנה במה דברים אמורים שצריך להיות בפת"ח כשמקצר הה"א הידיעה, אבל אם תיבת זמן היא מלכתחילה בלא ה"א הידיעה הרי הלמ"ד יכול להיות בחיריק גם ע"פ דקדוק, אלא שבכל זאת, הנני מחפש מקור על זה אף שלעת עתה לא מצאתיו.

(אג"ק ח"ט ע' צב)